

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry:n järjestölehti

3

2015

Näin syntyy Anun taide
It-torilla laitteet tutuiksi

Sisällys

Pääkirjoitus: Vaikuttamisen aika.....	3
Anun taide syntyy näkömuistoista.....	4
Kotimaisen ohjelmiston tekstitys nyt ja tulevaisuudessa.....	8
Teksti-TV palvelee nyt tiedotuksen voimin.....	10
Jokaisella suomalaisella on oikeus toimivaan puhelin- ja internetliittymään..	11
Alkupiste.....	12
IT-torilla laitteet tutuiksi.....	14
Harvinaiset-verkosto 20 vuotta.....	16
Eduskuntavaalit 2015.....	18
Oikein ja väärin.....	19
Kevättä kohti rinta rottingilla.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy viikolla 17. Aineisto 27.3. mennessä.

Kannessa on lähikuva **Anu Mikkolan** syntymässä olevasta taideteoksesta, jota hän tekee telatekniikalla avustajaa ohjaten. Kuva: **Pentti Pietiläinen**.

TUNTOSARVI
41. vuosikerta
ISSN 0358-2280

Julkaisija
Suomen Kuurosokeat ry.

Taitto
Tuija Wetterstrand

Päätoimittaja
tiedottaja Tuija Wetterstrand,
p. 040 753 2026, s-posti:
tiedotus@kuurosokeat.fi.

Toimitusneuvosto 2014-2015
Esko Jäntti (puheenjohtaja), Veera
Laukkarinen, Timo Peltomäki, Eila
Särkimäki, Jaakko Evonen (sihteeri)
ja Tuija Wetterstrand.

Hinta
Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuuro-
sokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille
ilmainen. 12 numeroa vuodessa
isokirjoituksella, pisteillä, äänit-
teenä, videona ja/tai elektronisena
versiona. Ruotsinkielinen kooste
Känselsprötet ilmestyy 4 kertaa
vuodessa isokirjoituksella.

**Tilaukset ja
osoitteenmuutokset**
Suomen Kuurosokeat ry, PL 40,
00030 IIRIS, p. 040 778 0299,
s-posti:kuurosokeat@kuurosokeat.
fi. Toimiston aukioloaika ma-pe
klo 8.00–15.45.

Painopaikka
Oriveden Kirjapaino.

**Toimituksella on oikeus käyttää
lehden juttuja yhdistyksen inter-
net-sivuilla www.kuurosokeat.fi.**

Vaikuttamisen aika

Eduskuntavaalit ovat ovella. Ehdokkaat ovat liikkeellä hake-massa äänestäjiä. Nyt äänestäjiä kuunnellaan. On aika vaikuttaa itselle tärkeisiin asioihin.

Vaalien jälkeen valitaan hallitus, joka todennäköisesti pitää valtaa seuraavat neljä vuotta. Hallitusta muodostettaessa käydään neuvottelut, joissa sovitaan hallitusohjelmasta. Hallitusohjelmaan kirjataan kaikki tärkeät päätösaasiat, joita hallitus sopii yhdessä toteuttavansa neljän vuoden aikana. Jos ohjelmasta puuttuu, jokin asia, on todennäköistä, että siitä ei tehdä päätöksiä eikä sitä muutenkaan edistetä. Tämän takia kaikilla etujärjestöillä, yrittäjillä, työntekijöillä, elinkeinoelämällä ja myös sosiaali- ja vammaisalan järjestöillä on pyrkimys saada omat asiansa mukaan hallitusohjelmaan.

Nykyisen hallituskauden aikana on käyty kovaa väentöä sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä ja järjestämistavoista. Osa uudistuksista on kaatunut ja ne tullaan valmistelemaan osittain uudestaan

uuden hallituksen voimin. Samoin vammaislain uudistus on tulossa uuden hallituksen asialistalle. Kela on tuonut omat ehdotuksensa lainsäädännön muutostarpeista juuri vaalien alla. Järjestöjen kannalta Kelan ehdotuksissa on joitain parannuksia mutta paljon huolestuttavia asioita ja joitakin todella huonoja ehdotuksia. Järjestöjen onkin nyt paitsi yritettävä saada omat asiansa mukaan hallitusohjelmaan myös estettävä se, että Kelan ehdotukset sellaisenaan kirjataan sinne.

Meidän kaikkien on syytä muistaa, että vaikuttaminen on sarja pieniä tekoja: kysymyksen esittäminen vaalitulaisuudessa, yleisönosastokirjoitus tai osallistuminen netikeskusteluun. Kaikilla näillä voi olla vaikutusta siihen minkälainen kuva kuurosokeista ja kuulonäkövammaisista ja heidän tarpeistaan muodostuu yleisölle ja mahdollisille tuleville kansanedustajille. Olkaamme siis yhdessä aktiivisia, vaikutetaan ja muistetaan myös äänestää.

Heikki Majava
järjestöpäällikkö ◆

Anun taide syntyy näkömuistoista

Anu kertoo avustajalleen Katrille mitä värejä hän haluaa käyttää ja mihin suuntaan telaa tulee liikuttaa. Kuva: Pentti Pietiläinen.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Tamperelaistunut kotkalainen, **Anu Mikkola** on saanut useita Suomen Kuurosokeat ry:n antamia tunnustuksia: vuoden kirjoittaja 1998, vuoden jäsen 2009 ja viimeisimpänä aktiiviselle taiteen harrastajalle kolmen vuoden välein myönnettävä kulttuuristipendi syksyllä 2014. Lisäksi Anun runo "Kosketus" oli 40-vuotisjuhlavuoden tunnusruno vuonna 2011.

Anu syntyi pienenä keskosena 1960-luvun lopussa. Silloin ei vielä osattu turvallisesti annostella happea keskoskaapeissa hoidettaville lapsille ja eloonjääneille jäikin usein liiallisen hapen aiheuttaman verkkokalvovaurion vuoksi pysyvä näkövamma. Näin kävi myös Anulle. Näkökyky kuitenkin riitti värien ja ympäristön hahmottamiseen. Näitä näkömuistoja Anu käyttää nyt hyväkseen, kun hän täysin sokeana maalaa väritykseltään viimeisen

päälle hienosti sommiteltuja tauluja.

Mutta mennään vielä hetki ajassa taaksepäin, Anun lapsuuteen. Näkövamman lisäksi vaikeasta alusta muistuttivat 1-vuotiaana todettu CP-vamma ja kuusivuotiaana todettu kuulovamma.

- Kuulovamman aste ei ole muuttunut vuosien aikana. Vaikeuksia sen sijaan on ollut tottua digitaaliseen kuulolaitteeseen, niissä on niin paljon säätöjä ja äänimaailma erilainen kuin analogisissa laitteissa, joista itse pidin enemmän, Anu harmittelee.

Ensimmäinen taidemuoto, mihin Anu sai kipinän, oli runous.

- Ensimmäisen runon kirjoitin yhdeksänvuotiaana. Se oli omistettu äidilleni. Osallistuin sillä Apu-lehden äitienpäiväkilpailuun ja voitin arpajaisissa palkinnoksi parfyymikaulakoron.

Runoja alkoi syntyä enemmän vasta murrosikäisenä, ”sellaista kapi-nahenkistä tekstiä siinä vaiheessa”. Sitten Anu putosi hevosen selästä ja oikeassa, näkevässä silmässä alkoi olla roskaisuuden tunnetta.

- Lopulta äiti vaatimalla vaati, että menen lääkäriin, mutta se oli silloin

jo liian myöhäistä. Verkkokalvo oli pudotessa revennyt, eikä sitä enää saatu kiinnitettyä. 15-vuotislahjaksi sain tietää, että sokeudun. Asiaan sopeutumiseen meni kymmenen vuotta, enkä sinä aikana juuri kirjoitellut.

Vasta kun Anu muutti Toimintakeskukselle 1990-luvun alussa ja alkoi käydä Tampereen mielenterveysyhdistys Taimin runoryhmässä kipinä runouteen syttyi uudelleen. Runojen lisäksi Anu opiskeli kirjoittamista ja tiedottamista ja on kirjoittanut juttuja muun muassa Tuntosarveen. Runoharrastus on vienyt niin pitkälle, että Anu Mikkola on julkaissut kaksi runokokoelmaa: Simpukkataivas julkistettiin **Aleksis Kiven** päivänä 10.10. vuonna 2008 ja Pilvipeili 11.11.2011.

- Olisin halunnut julkistaa Pilvipeilin tasan kello 11.11. mutta se ei onnistunut, koska varaamani tila oli silloin lounaskäytössä.

Kirjoittamisen lisäksi Anu Mikkola alkoi käydä Ahjolan taidepiirissä, jota silloin ohjasi **Katja Lindroos** (nykyisin **Huttula**). Nykyään taidepiiriä ohjaa **Milla Lindh**.

- Katja kävi samaan aikaan taidekoulua ja opiskeli siellä taiteen kuvailua. Hän pyysi minut opin-

Anu kehystyttää maalauksensa mustiin tai valkoisiin kehyksiin. Kolmessa sohvaan vasten nojallaan olevassa työssä on käytetty tehosteena pilkkuja.

näytetyönsä vastaanottajaksi. Tampereen taidemuseossa oli silloin **Akseli Gallen-Kallelan** taidenäyttely. Minulla oli FM-laite ja Katja puhui mikkiin niin, että melu ei haitannut. Hän kuvaili töitä sanallisesti ja piirsi selkään muotoja kertoen, mitä on missäkin kohtaa taulussa.

Selkään piirtämistä Anu kertoo nykyin käyttävänsä omien maalaustensa sommittelussa. Avustaja kertoo missä kohtaa värit kulkevat ja antaa saman tiedon piirtämällä sen selkään.

- Kaikki eivät pidä selkään piirtämisestä, mutta minusta se on hyvä tapa hahmottaa maalauksen muotoja.

Anu Mikkola on kokeillut vuosien aikana erilaisia tekniikoita. Nykyisin taideteokset syntyvät telatekniikal-

la. Anun avustajana taidepiirissä ja perjantaipajassa toimii useimmiten **Katri**, jonka kanssa yhteistyö toimii saumattomasti.

- Paperi teipataan pöytään joka sivusta. Annan Kattrille ohjeet mihin kohtiin paperia laitetaan nokare joltain tiettyä väriä. Sitten vedän telalla vetoja niin, että väri levittyy paperille. Kyselen työn edetessä, että mihin kohtaan on jäänyt valkoista väriä ja miten värit kulkevat. Sitten suunnittelen, mitä värejä lisätään ja mihin kohtaan. Koska olen aikaisemmin nähnyt värit, niin osaan yhdistellä niitä tauluissa. Katri osaa myös kuvailla värejä niillä asioilla, joita hän tietää minun muistavan niiltä ajoilta kun vielä näin. Esimerkiksi tietty harmaa on hopeatoffeen sävyinen ja tietty oranssi sama kuin erään Barbie-nuken väritys.

Työn alkaessa paperi teipataan pöytään kiinni joka sivusta. Värejä täydennetään työn edetessä. Kuvat: Pentti Pietiläinen.

Näkökykyä Anu ei enää osaa kaitava takaisin.

- Olen ollut niin pitkään sokeana, että en enää osaisi tunnistaa asioita tai esineitä näön avulla.

Aloittaessaan telatekniikan Anu veti värejä vaakasuoraan. Nyt vedot kulkevat useimmiten vinoittain, ”myrskyisemmin”. Uutena tehokeinona Anu on ottanut käyttöön pilkkutekniikan.

- Erääseen työhöni levitin värit, jotka osoittautuivat Tapparän väreiksi. Päälle olin sommitellut hopeapistettä. Aloimme Katrin kanssa nauraa, että siinä on jäähän kaatunut tapparalainen ja niin sai taulu nimen.

Muutama muukin taulu on saanut nimen värien perusteella, mutta suurin osa on nimettömiä. Joskus

Anun taulun hankkinut uusi omistaja nimeää taulun omien mielleyhtymiensä mukaan, kuten Kotkan satama tai Imatran koski.

Anun mukaan hän ei taidepiiriin mennessään vielä tiedä, että mitä milläkin kertaa syntyy ja mitä värejä hän käyttää.

- Paitsi silloin, jos joku on tilannut minulta tietyn värisen taulun.

Kun työ on kuivunut, niin siihen laitetaan silkkipaperi taustalle ja asetetaan mustiin tai valkoisiin kehyksiin.

Kulttuuristipendistä Anu kertoo olevansa onnellinen ja kiitollinen.

- Käytin koko 100 euron stipendin taidehankintoihin, papereihin ja väreihin. ♦

Kotimaisen ohjelmiston tekstitys nyt ja tulevaisuudessa

Teksti: Sami Virtanen/Kuuloliitto

Televisio- ja radiolakia muutettiin monen vuoden vaikuttamistyön seurauksena 1.7.2011. Silloin voimaan tulleella tekstitysasetuksella velvoitettiin Yleisradio ja tietyt kaupalliset kanavat tekstittämään tietty määrä kotimaisia, suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia. Asetukseen liitettiin kanavakohtaiset vuosittaiset prosenttimäärät vuosille 2011 - 2016. Ylen kaikkien kanavien lisäksi kaupallisista kanavista MTV3 ja Nelonen ovat asetuksen piirissä, aikaisemmin myös SuomiTV, jota ei enää ole.

Asetuksessa on myös määritely, että Internetin kautta välitettävien televisio-ohjelmien sisällöstä kolmasosan on oltava tekstitettyjä. Ylen osalta tämä tarkoittaa Yle Areenan ohjelmia ja MTV3:n osalta Katsomoa. Nelosen netti-tv:ssä (www.ruutu.fi) ei välitetä tekstitettäviä kotimaisia ohjelmia. Vuoteen 2016 mennessä Ylen on määrä tekstittää 100 % kaikista oh-

jelmista, MTV3:n ja Nelosen 50 %. Viestintäviraston keräämien tietojen mukaan tavoite on lähtenyt toteutumaan hyvin. Esimerkiksi vuonna 2013, kun Ylen tuli tekstittää 70 % ohjelmista niin toteutuma oli jo 86%. Samansuuntaista kehitys on ollut MTV3:n kohdalla, mutta myös Nelosen ylitti vaadittavan prosenttiosuuden. Kehityssuunta on siis ollut suosiollinen. Tänä keväänä Viestintävirasto tulee raportoimaan vuoden 2014 tilanteesta. Arvio on se, että kehitys on edelleen jatkunut myönteisenä.

Toinen merkittävä lainsäädännöllinen tekijä on siirtovelvoite eli niin kutsuttu must carry –säätely. Se tarkoittaa sitä, että kaapelitelevisioverkossa verkkopalvelua tarjoavat ovat velvollisia välittämään verkkoonsa tiettyjen valtakunnallisten yleiskanavien ohjelmaa.

Siirtovelvoitteen alaisia ohjelmistoja ovat Ylen julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot, joita jaetaan maanpäällisessä joukko-

Yle on lisännyt tänä vuonna ohjelmatekstityksen myös Yle Uutisten kello 18 lähetykseen. Päivittäin tekstitetään lisäksi kello 15, 17 sekä 20.30 ja 21.50 uutislähetykset. Tekstityksen saa päälle valitsemalla digiboksin tai -tv:n tekstityskielesi hollannin.

viestintäverkossa sekä MTV3:n ja Nelosen ääni- ja tekstityspalvelun ohjelmat.

Tiedottaminen

Tekstitystä tarvitsevat television katsojat tarvitsevat tietenkin tietoa tekstitettävistä ohjelmista hyötyäkseen tekstityspalvelusta. Yle on noudattanut tiedottamisvastuutaan hyvin monikanavaisesti. TV-ohjelmien yhteydessä lukee ”tekstitetty suomeksi” tai ”tekstitetty ruotsiksi”. Ylen verkkosivuilla on mainittu selkeästi, mitkä ohjelmat ovat tekstitetyjä. Kaupallisten kanavien kanssa on käyty jatkuvaa neuvottelua tekstitettävien ohjelmien tiedottamisesta. MTV3-kanavan osalta etukäteistietoa on vaikea saada. Nelosella tulee ilmoitus ohjelman alkaessa tai mainoskatkon jälkeen, että ohjelma on tekstitetty.

Tekstitystekniikka

Tekstityksestä hyötyviä television katsojia saattaa hämmentää se, että TV-kanavat käyttävät erilaisia tekstitystekniikoita. Yle ja MTV3 käyttävät ensisijaisesti ns. digitaalista tekstitystä (DVB-tekstitys) jonka saa päälle, kun valitsee television tai digiboksin asetuksista tekstityskielesi hollannin. Nelonen käyttää sen sijaan perinteistä teksti-tv-tekstitystä. Digitaalisessa tekstityksessä on se etu, että se on saatavissa myös tallenteelta. Teksti-tv-tekstitys on nähtävissä ainoastaan silloin, kun ohjelman katsoo suorana lähetyksenä televisiosta.

Mitä tulevaisuudessa?

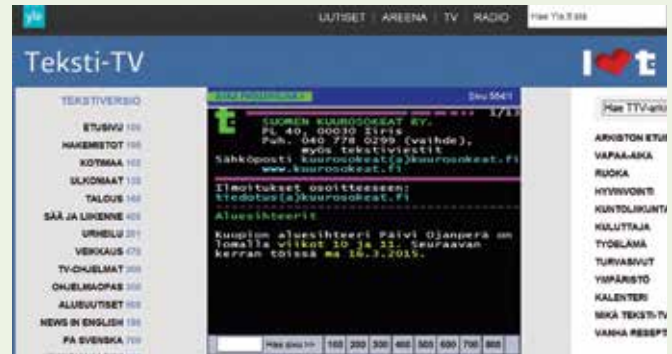
Tulevaisuudessa tv-ohjelmien katselu on siirtymässä perinteisestä televisiosta yhä enemmän erilaisiin

päätelaitteisiin, kuten kännyköihin, tabletteihin ja tietokoneille. On noussut tarve päivittää tekstitysoasetusta niin, että netti-TV:n kautta välitettävät tv-ohjelmat olisivat yhtä laajasti tekstityksen piirissä kuin perinteiset televisiokanavat. Tämä asia tulee esille jatkossa keskusteluissa mm. liikenne- ja viestintäministeriön kanssa.

Toinen kysymysmerkki on siirtovelvoitteen jatkuminen vuoden 2016 jälkeen. Kaupallisten kanavien halukkuus jatkaa tekstitettävien ohjelmien lähettämistä on edelleen avoinna. Tekstityksen jatkuminen kaupallisilla on kytköksissä siirtovelvoitteen jatkoon ja kaupalliset kanavat pohtivat varmasti tekstityksen kustannusvaikutuksia ja vaikuttavuutta. Tämä tarkoittaa aktiivista vuoropuhelua ja neuvotteluja heidän suuntaansa ja myös liikenne- ja viestintäministeriön suuntaan. Ylen osalta tekstitys tulee jatkumaan automaattisesti, koska tämä nähdään osana yleisen edun kanavan (=julkisen palvelun) tarjoamaa palvelua.

Kirjoittaja on Kuuloliiton erityisasiantuntija – esteettömyys- ja saavutettavuusasiat. Jos Sinulla on jokin kysyttävää tai haluat lisätietoa, kirjoittajaan voi olla yhteydessä s-postitse (sami.virtanen@kuuloliitto.fi). ◆

Teksti-TV palvelee nyt tiedotuksen voimin

Ruutukaappauskuva tietokoneelta

Yli kolmekymmentä vuotta erityisesti kuulovammaisia palvelleiden Ylen teksti-tv-sivujen sisältöä on jonkin verran karsittu johtuen siitä, että henkilökunnan määrää on supistettu säästöjen seurauksena. Kuulovammaisten palvelusivuja ei enää päivitetä Ylessä, vaan sisällön tuottaminen on hajautettu järjestöjen omaksi tehtäväksi. Suomen Kuurosokeat ry:n tiedotuksen koneille on asennettu editorit, joiden avulla päivitykset järjestön omille teksti-tv:n sivuille 554 on tehty maaliskuun alusta alkaen. Järjestön sivujen sisältö ei muutu, sinne päivitetään ne samat ilmoitukset jotka aikaisemmin lähetettiin teksti-tv:n toimitukseen päivitettäväksi. Pääosin sivun 554 ylläpidosta vastaa toimittaja **Jaakko Evonen**.

- Editorin käytön oppimiseen meni reilut kaksi tuntia ja nyt päivitys sujuu jo rutiinilla, Jaakko Evonen kertoo. ◆

Jokaisella suomalaisella on oikeus toimivaan puhelin- ja internetliittymään

Teksti: Tuija Wetterstrand

Yleispalvelulla tarkoitetaan, että Suomessa jokaisella on oikeus saada **vakituiseen asuinpaikkaansa tai yrityksensä toimipisteeseen** (ei koske kesäasuntoja) kohtuuhintainen ja moitteettomasti toimiva puhelinliittymä ja 1 Mbit/s laajakaistaliittymä. Lisäksi kuulo- ja puhevammaisilla on oikeus saada **kohtuuhintainen** (ei ilmainen), tekstiviestit mahdollistava puhelinliittymä ja videopuhelut mahdollistava internetyhteys.

Suomessa on syrjäisiä alueita, joissa kaupallinen tarjonta ei ole riittävää. Viestintävirasto turvaa näillä alueilla palveluiden saatavuuden nimeämällä alueelle teleoperaattorin, joka on niin sanottu yleispalveluyritys. Yleispalveluyrityksen tulee toimittaa sen piirissä toimiville asiakkaille liittymä kohtuullisessa toimitusajassa, ja sen on oltava hinnaltaan kohtuullinen. Joskus liittymän toimivuus voi edellyttää, että asiakas hankkii omalla kustannuksellaan lisälaitteen, jonka avulla palvelu toimii.

Yleispalveluvelvoite takaa kaikille kansalaisille oikeuden puhelinliittymään joka voi olla joko kiinteä tai langaton. Kuulo- ja puhevammaisille yleispal-

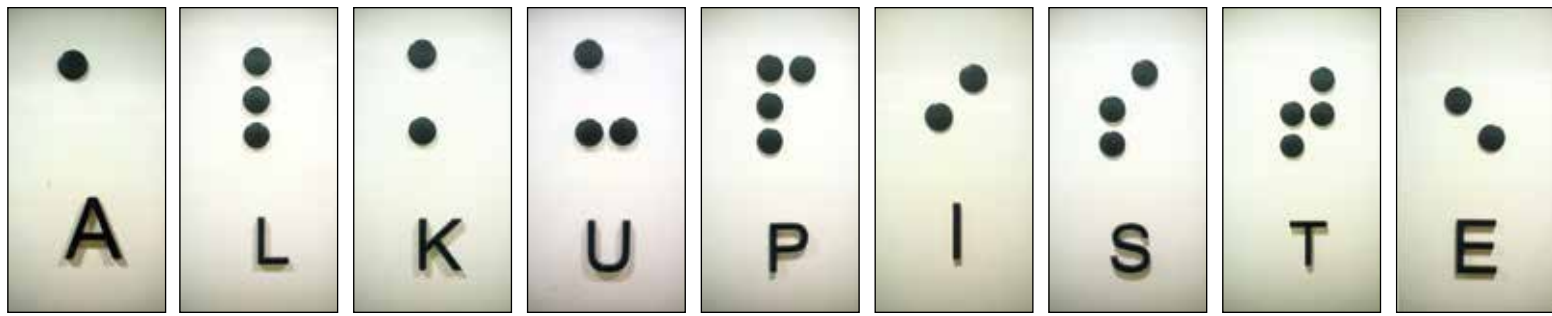
veluvelvoite takaa oikeuden saada kotiinsa puhelinliittymä, jolla voi lähettää ja vastaanottaa tekstiviestejä. Käytännössä tämä tarkoittaa oikeutta langattomaan puhelinliittymään. Mahdollisuus tekstiviesteihin on tärkeää, jotta henkilö saa hätätilanteessa yhteyden hätäkeskukseen. Kuulo- ja puhevammaisten henkilöillä on myös oikeus videopuhelut mahdollistavaan internetyhteyteen. Nopeuden pitää olla sekä saapuvassa että lähtevässä liikenteessä sama ja vähintään 512 kilobittiä sekunnissa eli puhutaan niin sanotusta symmetrisestä internetliittymästä. Tämä oikeus on ollut voimassa kesästä 2013.

Ota yhteyttä Viestintävirastoon, jos:

- ◆ et tarjouspyynnöstä huolimatta saa liittymää kuntasi yleispalveluyrityksestä
- ◆ et saa liittymää alueella, jolle ei ole nimetty yleispalveluyritystä

Voit ottaa asiassa yhteyttä myös yhdistyksen IT-tukeen.

Osoitteesta **www.viestintavirasto.fi**, asiasanojen Internet ja Puhelin kautta löytyy tietoa oikeudesta puhelin- ja laajakaistaliittymään myös viittomakielellä. ◆

Alkupiste

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Siellä se nyt komeilee Braille-neuvottelukunnan sivuilla osoitteessa www.pistekirjoitus.fi: **Heli Viita-Louhion** pistekirjoituksen lukemisen alkeisoppikirja nimeltä Alkupiste.

Kirja sai ensimmäisen muotonsa huhtikuussa 1999, kun silloisen Arlainstituutin pistekirjoituksen opettaja **Anna-Liisa Hiltunen** oli jäämässä eläkkeelle. Hän halusi koota kokemuksensa pistekirjoituksen alkeisoppikirjaksi, jossa otettaisiin huomioon myös kuurosokeat ja kuulonäkövammaiset aikuiset. Anna-Liisa Hiltunen kutsui Heli Viidan sekä **Marjo Pylväisen** ideoimaan kirjaa hänen kanssaan.

- Me kaikki innostuimme niin, että lopulta tuloksena oli kaksi kirjaa. Anna-Liisan pisteoppikirja oli suun-

nattu äidinkieleltään suomea puhuville, minun kokoamani oli alun perin suunniteltu viittomakielisille, mutta olen myöhemmin käyttänyt sitä myös maahanmuuttajien opetuksessa, Heli Viita-Louhio kertoo.

Heli on käyttänyt oppikirjaa työssään suomen kielen ja pistekirjoituksen opettajana Kuurosokeiden Toimintakeskuksella. Oppilaiden palautteen perusteella kirjasta syntyi uusi versio vuonna 2008.

- Myös Marjo Pylväiseltä on tullut paljon hyviä vinkkejä, Heli kiittelee.

Aikaisemmin Heli joutui käsityönä kokoamaan jokaista oppilasta varten kirjasta oman kappaleen. Se oli työlästä ja aikaa vievää. Lisäksi materiaalit ja postituskulut jouduttiin laskuttamaan erikseen. Nyt kun Celia vastaa oppikirjan tuottamisesta, se on ilmainen ja tilattavissa

Heli Viita-Louhio: Alkupiste. Pistekirjoituksen lukemisen alkeisopikirja aikuisille ja nuorille. 2014. Suomen Kuurosokeat ry.

joko suoraan kotiin tai kuntoutuspaikkaan.

Kirjan sisältö uudistui uudistuksen myötä luonnollisesti jonkin verran. Suurin ero aikaisempaan on siinä, että kohokuvia siihen ei enää pysty liittämään.

- Kohokuvien ja kohokarttojen lukemisen opetus sujuu edelleen irtokuvilla ja kartoilla, joita minulla ja kaikilla muillakin pistekirjoitusta opettavilla on käytössään.

Celian palvelusta Helillä on kaiken kaikkiaan pelkkää hyvää sanottavaa.

- Sieltä saa tilattua uskomattoman monipuolisesti ja räätälöidysti erilaisia pistekirjoitustekstejä oppilaan omien harrastusten ja mielenkiinnon mukaan.

-Kirja on tarkoitettu aikuisille ja nuorille pistekirjoituksen alkeiden nopeahkoon opiskeluun. Se soveltuu myös suomea toisena kielenään (S2) opiskeleville.

-Kirja sisältää pistekirjoitusta sekä saman tekstin painettuna tekstinä. Kirjan lopussa on ohjeita opettajalle.

-Kirjan voi tilata sähköpostitse osoitteesta braille@celia.fi. Tilauksessa on kerrottava tilaajan nimi ja osoite ja sekä haluttu määrä.

-Kirja on ilmainen.

Braille-neuvottelukunta on pistekirjoituksen asiantuntijaelin. BNK antaa suosituksia pistekirjoituksen merkintätavoista sekä laatii suosituksia ja ohjeita sokeiden ja heikkonäköisten oppimateriaalin yleisistä toimituksellisista ja pedagogisista suuntaviivoista. Braille-neuvottelukunta toimii Celia – Näkövammaisten kirjaston yhteydessä. ◆

Viereisen sivun kuvissa vas. Anne Metsäpuro perehdyttää Ari Suutarlaa iPhoneen saloihin, oik. Mariano Mineo esittelee Pirjo Aflechtille kannettavaa tietokonetta, johon on asennettu Windows 10 -käyttöjärjestelmän demoversio eli esittelyversio, jota ei vielä yleisesti ole markkinoilla.

IT-torilla laitteet tutuiksi

Teksti ja kuvat: Tuija Wetterstrand

Maaliskuun 12. päivä torstaina Iiriksen Outa-kokousohuone oli pullollaan ihmisiä, jotka olivat tulleet IT-tori-tapahtumaan tutustumaan ja kokeilemaan erilaisia tietoteknisiä laitteita. Kokousohuoneen keskiosan pöydät notkuivat tabletteja, matkapuhelimia ja kannettavia tietokoneita. IT-kouluttaja **Anne Metsäpuro** ja IT-asiiantuntija **Mariano Mineo** opastivat yleisöä laitteiden saloihin. Kokousohuoneen sivustalla viestintäkouluttaja **Jenni Hautamäki** esitteli IT-viittomia, joita on Tampereella kerätty ja kehitelty jo useiden vuosien ajan. Viittomia voidaan käyttää sekä vapaaseen tilaan tehtynä että keholle piirtämällä. Esillä oli myös videoita aidoista opetustilanteista.

Martti Avila oli tullessani jo tehnyt tuttavuutta Android-käyttöjärjestelmällä toimivaan tablettiin sekä Windows 10 käyttöjärjestelmän tietokoneeseen. Martin haaveissa on

hankkia oma tabletti joskus tulevaisuudessa, mutta käyttöjärjestelmä mietityttää vielä.

– Windows 10 käyttöjärjestelmän esittelyversio vaikutti oikein hyvältä. Ehkä Windows-tabletti voisi olla hyvä vaihtoehto, silloin kaikissa laitteissani olisi sama käyttöjärjestelmä.

Pirjo Aflecht oli kiertänyt kokeilemassa erilaisia laitteita, mutta ei ollut löytänyt vielä mitään itseään erityisesti kiinnostavaa. Pirjo kertoi, että hänellä on käytössään kännykkä ja tietokone, joita hän pystyy käyttämään vain avustajansa kanssa.

- Avustaja lukee viestit minulle ja lähettää eteenpäin.

Irja Harjumaaskola tuhahti Lumia-merkkisille puhelimille.

– Menneen talven lumia! Minulla on niin hyvä oma LG-puhelin, että muuta en tarvitse.

Ari Suutarla tuli IT-torille uunituoreen iPad 6–kännykkänsä kanssa ja sai siihen käytön opetusta Anne Metsäpurolta. Ensiksi luotiin Applen ID-tili ja sen jälkeen asennettiin Blind Square -sovellus ja omaan kuulolaitteeseen langattomasti bluetoothilla yhdistävä tukiohjelma. Seuraavaksi tutustuttiin toimintoihin.

IT-päällikkö **Marko Vainioma** kertoo, että IT-toripäivien tarvetta ja ajatusmallia testattiin viime vuonna kahdessa kaupungissa ja havaittiin toimivaksi. Tänä vuonna IT-toreja järjestetään kahdeksassa eri kaupungissa eri puolilla Suomea. Ensimmäinen oli Tampereella ja toinen Helsingissä.

- Tarpeen mukaan on mahdollisuus järjestää vuoden loppupuolella 1-2 lisätoria, jos kysyntää on.

IT-tori järjestetään avoimien ovien ja matalan kynnyksen periaatteella. Ennakkoilmoittautumista ei vaadita ja

mukaan voi tulla vaikka vain tapamaan muita ja kahvittelemaan. Mielienkiinnon mukaan voi sitten tutustua eri laitteisiin, joita toripäiville pyritään hankkimaan mahdollisimman laajasti.

- IT-torilla on aina paikalla vähintään yksi it-kouluttaja ja it-asiantuntija. Heiltä voi kysyä kaikkea mahdollista tietokoneisiin, apuvälineisiin tai koulutustoimintaan liittyvää. Laitteiden käytön koulutukseen toreilla ei ole riittävästi aikaa, mutta jos koulutustarvetta on, niin siitä voidaan sopia paikan päällä. Koulutus voidaan toteuttaa joko asiakaskäyntinä tai yksilöllisenä koulutuksena.

Loppuvuoden IT-toripäivät:

Jyväskylä 9.4. Oulu 12.5. Kuopio 28.5. Seinäjoki 3.6. Rovaniemi 17.9. Turku 7.10. Ovet ovat avoinna kello 9-15.

Tarkempi paikka ilmoitetaan lähempänä ajankohtaa Kuurosokeiden Uutislehdessä. ♦

Harvinaiset 20 vuotta

*Teksti: Ritva Rouvinen. Kuvat: Harvinaiset-
verkoston kampanjajulistheet*

Harvinaiset-verkosto on 1995 perustettu valtakunnallinen yhteistyöverkosto, johon kuuluu 17 sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja säätiötä. Tällä hetkellä verkostolla on kaksi työntekijää. Verkoston tavoitteena on välittää suomen kielellä tietoa harvinaisista sairauksista sekä tarjota väylän vertaistuen etsimiseen.

Juhlavuotta verkosto viettää teemalla ”Moninaisuus ja yhteistyö”. Vuoden aikana on tarkoitus toteuttaa erilaisia tapahtumia sekä kampanjoita sosiaalisessa mediassa. Alkuvuodesta, 28. helmikuuta vietettiin jo kahdeksatta kertaa harvinaisten sairauksien päivää. Viime vuonna toteutettiin julistekampansa ”Vain harvinainen haluaa olla tavallinen”, joka sai erittäin paljon myönteistä julkisuutta ja jatkuu edelleen.

Harvinaiset-verkosto kuurosokeiden näkökulmasta

Kuurosokeus luokitellaan yhdeksi harvinaiseksi vamma ryhmäksi Suomessa. Kaikkia harvinaisia

ryhmiä yhdistää se, että palvelujärjestelmästä puuttuu tietoa ja asiantuntijuutta eikä palvelujen järjestämisessä ole kokonaisvaltaista otetta.

Suomen Kuurosokeat ry on ollut Harvinaiset-verkoston jäsen vuodesta 2012 alkaen. Yhteistyö verkostossa antaa suuremmat resurssit vaikuttaa palvelujärjestelmän kehittämiseen kuurosokeiden näkökulmasta. Juuri nyt olemme osana verkostoa aktiivisesti mukana harvinaisten kansallisen ohjelman rakentamistyössä. Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän suunnitelman mukaan Suomeen muodostettaisiin harvinaiset yksiköitä ja sairausryhmäkohtaisia osaamiskeskuksia. Nämä tekisivät yhteistyötä harvinaisjärjestöjen kanssa. Tulevaisuudessa Suomessa voisi olla kuurosokeusalan osaamiskeskus, johon kerääntyisi kuurosokeuteen liittyvä osaaminen sekä terveydenhuollon että sosiaalitoimen palveluissa. ◆

VAIN HARVINAINEN HALUAA OLLA TAVALLINEN.

Harvinainen sairaus tai vamma koskettaa yli 300 000 suomalaista.
Älä jätä heitä vaille kosketusta tavalliseen arkeen ja toiseen ihmiseen.
Harvinaisia tukee, auttaa ja ymmärtää HARVINAISET.FI

harvinaiset .fi

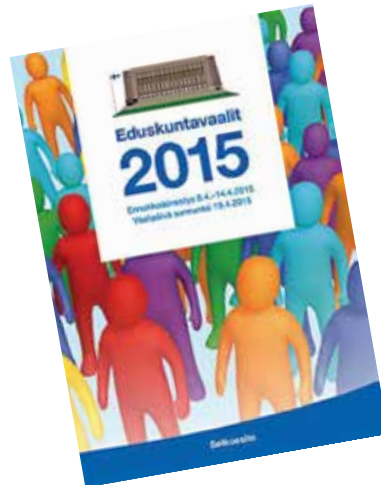
VAIN HARVINAINEN HALUAA OLLA TAVALLINEN.

Harvinainen sairaus tai vamma koskettaa yli 300 000 suomalaista.
Älä jätä heitä vaille kosketusta tavalliseen arkeen ja toiseen ihmiseen.
Harvinaisia tukee, auttaa ja ymmärtää HARVINAISET.FI

harvinaiset .fi

Eduskuntavaalit 2015

Eduskuntavaalit pidetään joka neljäs vuosi. Vuoden 2015 eduskuntavaalit järjestetään sunnuntaina 19.4.

Vaaleissa valitaan 200 kansanedustajaa päättämään yhteisistä asioistamme. Eduskuntavaaleissa voi äänestää jokainen Suomen kansalainen, joka on täyttänyt 18 vuotta viimeistään vaalipäivänä. Jos sinulla on äänioikeus eduskuntavaaleissa saat siitä postissa ilmoituskortin. Se postitetaan maaliskuussa.

Jos et voi tai halua äänestää vaalipäivänä, voit äänestää ennakkoon. Ennakoäänestys alkaa 8.4. ja päättyy 14.4. Voit äänestää missä tahansa ennakoäänestyspaikassa. Paikat ja niiden aukioloajat voit tarkistaa luettelosta, jonka saat ilmoittautumiskortin mukana. Vaalipäivänä sunnuntaina 19.4. voit äänestää vain siinä äänestyspaikassa, joka lukee ilmoituskortisiasi. Vaalipäivänä äänestyspaikat ovat auki kello 9-20.

Jos tarvitset apua äänestäessäsi,

Oikeusministeriö ja Selkokeskus ovat julkaisseet selkokielen vaaliesitteen kevään 2015 eduskuntavaaleista. Esitteessä kerrotaan eduskuntavaaleista ja eduskunnan tehtävistä. Siinä kerrotaan myös selkeästi, kuinka äänestät ennakoäänestyksessä tai vaalipäivänä. Esitettä voi tilata ilmaiseksi Selkokeskuksesta: Selkokeskus@kvl.fi.

voit pyytää vaaliavustajan avukseksi äänestyskoppiin. Vaaliavustajana voi toimia myös henkilö, jonka olet itse valinnut. Vaaliavustaja on vaitiolovelvollinen.

Jos olet vaikeasti vammautunut tai pitkäaikaisesti sairas voit äänestää ennakkoon kotona. Ilmoita siitä puhelimitse tai lomakkeella kuntasi keskusvaalilautakunnalle 7.4. kello 16 mennessä. numeron löydät ilmoituskortistasi.

Lähteet: www.vaalit.fi ja Eduskuntavaalit 2015. Oikeusministeriön ja Selkokeskuksen selkoesite. ◆

Oikein ja väärin

Teksti: Paula Valminen

”Kaikesta huolimatta uskon ja toivon, että levottomuudet eivät tästä enää laajene ja rauha saadaan pysymään neuvottelemalla.”

”Vuoropuhelun täytyy jatkua mutta ei sananvapauden kustannuksella. Kritiikki, sen mahdollistaminen ja sietäminen on länsimaisen yhteiskunnan perusarvoja.”

Lainasin yllä olevat lauseet viime elokuun ja tämän vuoden tammikuun Tuntosarvista. Niiden pääkirjoituksissa tiedottaja Tuija Wetterstrand tuo esiin nyky maailman menon ja loppupohdinnoissa toiveena on neuvotteluilla saavutettava rauha ja oikeus sananvapauteen.

Tiedotusvälineistä pursuavat uutiset eivät kuitenkaan kerro tilanteen muuttuneen paremmaksi, päinvastoin: jälleen on Venäjällä surmattu toimittaja.

Silti ei tarvitse mennä kotimaata pidemmälle, kun mieletön väkivalta tuntuu saaneen yllöksen.

Vaikka puukkoja on heiluteltu ennenkin, on mukaan tullut jotain käsittämätöntä raakuutta. Surulla on todettava, että usein toisena osapuolena on ulkomaalaistaustainen henkilö.

Nuoren tytön äitinä minusta tuntui erityisen pahalta kuukauden takainen tapaus, jossa oman paikkakunnan asukas, nuori lenkkeilijätyttö kohtasi elämänsä pään raa’an väkivallan uhrina. Tulee väistämättä tunne, etten enää halua kuulla enempää. Jätänkin nykyään usein iltauutiset kuuntelematta.

Onhan minulla niin sanottu pahan pakopaikka kotona. Se on punainen ja pehmeä nojatuoli, johon uppoudun kuuntelemaan äänikirjaa käsityötä tehden. Siinä minä väänän puikoilla oikein ja väärin toivon samalla maailman muuttuvan paremmaksi kaikille. Tiedottaja Tuijan ajatuksiin on helppo yhtyä. ◆

Kevättä kohti rinta rottingilla

Rauli Jalo on muotoillut nämä kevättä kohti kulkevat hienot rottinkihahmot. Kaksi naista piirittää keskellä seisovaa vihreähuivista, komeaa keikaria. Mutta niin kuin elävässäkin elämässä, aina on niitä, jotka jäävät kevätkirmailuissa yksin. Oikean laidan vanhasta ja raihinaisesta rottinkiu-kosta eivät naiset enää ole kiinnostuneita. Raulia haastatteli ja hahmot kuvasi **Pentti Pietiläinen**. ◆